

ΕΤΟC Ε'

ΕΤΑΙΡΕΙΑς Βυζαντινής Γηδαν

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩΝΙΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΗΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Θ. ΛΕΤΣΙΟΥ

Έβραβείθη διὰ τοῦ Ζαππείου Βραβείου ἐπὸ τοῦ ἐμοῦ Παρισίοις
Συλλόγου τῷρες ἐμίσχυτη τῷρη Ἑλληνικῆ μετανάστη.

Αύγουστος 1928

E.Y.A της Κ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ, ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΑΙ ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Τὸ τῆς Ἀλεξανδρεῶν ἐκκλησίας πατριαρχεῖον τὸ ὑπὸ τοῦ Ἐναγγελιστοῦ Μάρκου ὕδρυθὲν καθ' ὅλην τὴν Ρωμαιοκρατίαν καὶ τὴν Βυζαντινοκρατίαν μέχρι τοῦ 640 μ.Χ. ὑπῆρξεν δόντως ἔνδοξον· διότι ὁ ἐν Αἰγύπτῳ διὰ τοῦ Μ. Ἀλεξανδρου καὶ τῶν Πτολεμαίων εἰτα ἔξαπλωθεὶς ἐλληνισμὸς ἐπεκούφησεν εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. Ἀλλά, τῶν Ἀράβων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐγκαταστάτων καὶ τὸν Ἰσλαμισμὸν ἐπιβαλόντων διὰ τοῦ ξίφους, ἡ τύχη τοῦ πατριαρχείου καὶ τοῦ ἐλληνισμοῦ κατέστη ὀδυνηρά· καὶ διεσώζετο μὲν ἐλληνισμός τις, ίδιως κατὰ τὰς παραλίους πόλεις, ἀλλ' ὅπόσον καὶ δύοποιον ἦτο τὸ ἐλληνικὸν στοιχεῖον, ἐν ταῖς δειναῖς ἐκείναις ἡμέραις, δὲν γινώσκομεν. Τότε δὲ καὶ μόνον θὰ εὑρεθῶμεν εἰς τὴν εὐάρεστον θέσιν νὰ εἴπωμέν τι ἀσφαλές, ἐὰν δημοσιευθῶσιν ἐκ τῶν ἀρχείων τῶν πατριαρχείων τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα ἐν συσχετίσει πρὸς τὰ ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ ἀγίου "Ορους, τῆς Πάτμου καὶ εἴ τινος ἄλλης μονῆς ἢ βιβλιοθήκης ἴδιωτικῆς ἢ τῆς ἰστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἔταιρείας τῆς Ἐλλάδος.

Κατὰ τὴν ἐν Πάτμῳ 10ήμερον διατριβήν μου (8-18 Αὔγουστου 1916) ἐνέτυχον πολλοῖς ἔγγραφοις ἀφορῶσι τὸ πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας καὶ δὴ τὸν πατριάρχην Παρθένιον Παγκώσταν καὶ τὸν ἐκείνου ἀνεψιὸν καὶ διάδοχον Θεόφιλον, Πατμίους δοντας καὶ ἵκανα περὶ αὐτῶν ἀντέγραφα ἐκ τῶν Πατμιακῶν κωδίκων, ἐν οἷς καὶ ἐπιτάφιον λόγον ὑπὸ ἀνωνύμου 'Ροδίου λογίου εἰς τὸν ἐν Ῥόδῳ ἀποθανόντα πατριάρχην Παρθένιον (9/7/βρίσιου 1806) ὡς καὶ περὶ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Ῥόδῳ διατριβῆς αὐτοῦ.

Ο Παρθένιος ἐγεννήθη ἐν Πάτμῳ τῷ 1735 καὶ ἐκλήθη εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας μετὰ τὸν Γεράσιμον Γ' τὸν Λέριον (1788-1806). Ἡ ἐπ' αὐτοῦ κατάστασις τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν Χριστιανῶν δὲν ἥτο βεβαίως ἀνθηρά, ὡς ἐμφαίνεται ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Παρθένιου πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην Νεόφυτον τὸν Η' (3 Μαρτίου 1791)¹.

Ἐν τῷ ὑπὸ ἀριθμὸν 523 κώδικι τῆς βιβλιοθήκης Πάτμου σφέζονται σημειώματα τοῦ πατριάρχου Θεοφίλου, ἐξ ὧν ἐμφαίνεται διτὶ ὁ ἐλληνισμὸς

¹ Τὴν ἐπιστολὴν ἐδημοσίευσεν ὁ τὴν μονὴν Πάτμου ἐπισκεψάμενος κατὰ τὸ 1911 Δημήτριος Καλλίμαχος ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ «Αἰγυπτιώτου Ἐλληνισμοῦ 1912» καὶ ιδιαιτέρως, Καίρον 1912 ὑπὸ τὸν τίτλον: «οἱ Ἑλληνες ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν Γαλλικὴν κατοχὴν 1798-1801».

τῆς Αιγύπτου ἡτοῦ ἔλαχιστος μόλις εἰς 200 ὁσπήτια¹ ἀνερχόμενος καὶ αὐτὸς ἐν ἐκείνῃ οἰκονομικῇ καταστάσει, ἥτις ἐπετάθη ἐπὶ τῆς Γαλλοκρατίας, ἀπηνῶς φορολογησάσης τοὺς "Ἐλληνας πραγματευτάς, ὃς ἀναφέρει ὁ πατριάρχης Παρθένιος, δστις παρέμεινεν ἐν Αιγύπτῳ καθ' δλην τὴν διάρκειαν αὐτῆς (1798 - 1801) καὶ μόλις τελευτῶντος τοῦ 1801 ἀπῆλθε, χάριν τῆς πασχούσης ὑγείας του, εἰς τὸ εὐκρατὲς τῆς γῆσου Ρόδου κλῖμα, δπου ἐπὶ τετραετίαν νοσηλευόμενος ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον, ὃς εἶπομεν ἀνωτέρω, τῇ 9ῃ 7/βρίον 1805. "Ἄλλ' ἐκ τοῦ ἐπιταφίου λόγου τοῦ ἀνωτύμονος Ροδίου ἔξαγεται ὅτι καὶ πολιτικοὶ καὶ διπλωματικοὶ λόγοι συντελεσσον εἰς τὴν εἰς Ρόδον ἀπέλευσιν (ἴδε σ. 249).

"Ο τὸν θείον αὐτοῦ Παρθένιον Παγκώσταν ἐν τῷ χρόνῳ τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας διαδεξάμενος Θεόφιλος ἐγεννήθη ἐν Πάτραι τῷ 1774 καὶ ἤκροιάσατο μαθημάτων ἐν τε τῇ Πατριάδι καὶ ἐν τῇ ἐν Σμύρνῃ Σχολῇ. Τῷ 1789 συναντῶμεν αὐτὸν ἐν Βυζαντίῳ². Ἀπελθόντι υστερον εἰς Αἴγυπτον, δπου ὁ θείος αὐτοῦ ἦν πατριάρχης, διωρίσθη διδάσκαλος ἐν Καΐρῳ· είτα δὲ μοναχὸς καρεῖς, προίχθη εἰς ἀρχιμανδρίτην καὶ τοιοῦτον συναντῶμεν αὐτὸν τῷ 1797 (εἰκ.). Κυριακῇ Ε΄ τῶν νηστειῶν. Τὸν παρόντα λόγον τὸν ἔγραψα ἐν ἔτει ἀφίκεντος ὑπαγορευόμενος ὑπὸ τοῦ μακαριωτάτου πατρός ἡμῶν καὶ δεσπότου κ. Παρθένιον Ἀλεξανδρείας τοῦ καὶ θείον μου, δν³ καὶ ἔξεφώνησα ἐν τῷ

¹ Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως τοῦ ἔτη 1800 τοῦ Κυρίου, Ροδίων, Θετταλῶν καὶ ἄλλων Ἑλλήνων, οὗτος ὁ στατιστικὸς ώστε σήμερον οἱ ἐν Αιγύπτῳ ἐν γένει "Ἐλληνες" ἀνέρχονται εἰς 170,000 κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ 1920. Περὶ Ἐλληνισμοῦ Αιγύπτου ἐπιθι Δημητρίου Καλλιμάχου, Οἱ Ἐλληνες ἐν Αιγύπτῳ κατά τὴν Γαλλικὴν κατοχὴν 1798 - 1801 ἐξ ἀνεκδότων Πατριαρχῶν ἔγγραφον, ἐν Καΐρῳ 1912 - τοῦ αὐτοῦ, τὰ ἐν Καΐρῳ σχολεῖα τῶν πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας ἐπὶ τουρκοκρατίας, ἀπὸ Ἰωαννικίου (1645 - 1657) μέχρι Θεοφίλου (1816 - 1825) ἐν Ἐκκλησιαστικῷ Φάρῳ Ἀλεξανδρείας, τόμ. ΙΒ' 1913 σ. 289 - 304 — Χρυσοστόμου Παπαδόπουλου (νῦν μητροπολίτου Ἀθηνῶν) Ἀλεξανδρινά σημειώματα, αὐτόθι τοῦ ἔτους 1910 ἐξ. — Γ. Ι. Δ. Πασχάλη, Ματθαίος ὁ Ἀνδριος, Λθ. 1901. — Γ. Ι. Κηπιάδη, Ἐλληνες ἐν Αιγύπτῳ ἡ συγχρόνου Ἐλληνισμοῦ ἐγκατάστασις καὶ καθιδρύματα ἔθνικά. Ἀλεξανδρεία 1892 καὶ ἐν γένει ίδε τὴν σειρὰν τοῦ μέχρι σήμερον ἐκδιδομένου «Ἐκκλησιαστικοῦ Φάρου» καὶ τὰ ἐν Αιγύπτῳ ἐπηπίστις ἐκδιδόμενα ἡμερολόγια ὑπὸ λογίων Ἑλλήνων. Ἐκ τῶν ἔτην ἔγραψαν οἱ P. I. M. Vansleb, Histoire de l'Eglise d'Alexandrie Paris 1677. Rev. John Mason Neale, A history of the Holy Eastern Church. The Patriarchate of Alexandria, London 1847. E. I. Butcher, The Story of the Church of Egypt London 1897 τόμ. δύο. Portugali Ouspenski Alexandriskaia Patriarchia ped. red. Chr. M. Lopareff, Πετρούπολις 1898. Alfred von Gutschmid, Verzeichnis der Patriarchen von Alexandria ἐν Kleine Schriften Leipzig 1890.

² Κώδ. Πάτρ. Βιβλ. ΦΚγ' περιέχων 48 λόγους παρὰ διαφόρων ἐπὶ διαφόροις αίνισι.... κ'

³ Τὴν 24/βρίον 1789 ἀντέγραψε λόγον... ιξ') εἰς τὴν αὐτὴν Κυριακήν Δ' Νηστειῶν περὶ ἔξομολογήσεως. Ἐν τέλει δὲ: «ο παρὼν λόγος ἔστι ποίημα Πατέρου Ιερομονάχου Χαζήκου τοῦ Πατρίου τὸν ἀντέγραψα ἐγώ ὁ ἀνεψιός τοῦ ἀνωθεν Πατέρου εν Κωνσταντινουπόλει, εἰς τὸ χωρίον Νεοχώρι», δπου ὁ ἀοιδίμος Σακελλίων προσθέτει: νόει μοι Θεόφιλον τὸν μετὰ Ἀλεξανδρείας.

καθολικῷ τοῦ ἀγίου Νικολάου ἐπ' ἄμβωνος ἀρχιμανδρίτης Θεόφιλος.... κη ') εἶπὶ τὸ σωτήριον πάθος· ἔξερωνήθη ὁ παρὼν λόγος παρ' ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἐλαχίστου ἀρχιμανδρίτου Θεοφίλου ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Νικολάου τῷ κατὰ τὴν Πουτουκανίαν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ μακαριωτάτου ἡμῶν πατρὸς καὶ δεσπότου κ. Παρθένιον ἐν ἔτει 1797 Ἀπριλίου 3¹. Ὁλύγον μετὰ τὸ 1797 προεχειρίσθη Λιβύης μητροπολίτης καὶ ὡς τοιοῦτος ἀπαντᾷ ἐν διαφόροις λόγοις ὥπ' αὐτοῦ ἀπαγγελθεῖσιν ὑπογεγραμμένος. Οὗτος ἐν κώδικι Πατμιακῷ φηδ' ... σ') λόγος τοῦ ἀμαρτωλοῦ Θεοφίλου Λιβύης τοῦ Πατμίου κατὰ τῶν Μάγων καὶ τοῦ πολυθρυλλήτου Μουκάντερ ἵτοι τοῦ Γραπτοῦ ἐρρέθη δὲ μετὰ τὴν πανάλην νόσου μωρά 'Ιουλίου 8' ἐν Αιγύπτῳ. Ἐπίσης ἐν τῷ κώδικι φηγ' ... μ') εἰς τὰ εἰσόδια (ἐν ἔτει ,αωβ' Νοεμβρίου κα', ἡμέρᾳ σ' ἐν Αιγύπτῳ, δὲ Λιβύης Θεόφιλος).

'Ο Θεόφιλος παραμείνας μετὰ τοῦ προστάτου καὶ θείου του Παρθένιον ἐν Αιγύπτῳ ἀνεχώρησε μετ' ἑκείνου, πάσχοντος, εἰς Ρόδον, μετὰ τὴν 21 Οκτωβρίου 1802² καὶ παρέμειναν αὐτόθι μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, συμβάντος τῇ 9 Τριῶν 1805 καὶ ἔξερωνησεν εἰς αὐτὸν τὸν ἀνω δημέντα λόγον, παρόντος τοῦ μητροπολίτου Ρόδου Ἀγαπίου καὶ τοῦ ιεροῦ κλήρου σύμπαντος, τῶν ἐξ Αιγύπτου ἐμπόρων καὶ τοῦ ἐν Ρόδῳ ἔξοφίστου ἡγεμόνος Ἀλ. Σούτσου. Ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ὁ Θεόφιλος συγκεκινημένος³ καὶ δι' ὑφους καλλιεποῦς καὶ ωητορικῶν σχημάτων ἔξαιρει τὰς τοῦ μεταστάντος θείου ἀρετὰς καὶ προκαλεῖ τὸν θρῆνον διὰ τῆς ἀποστροφῆς: «Πλήρεις ἀγαθῶν ἡλθομεν (ἐξ Αιγύπτου) πρὸς τοῦ λόγου σας, Ρόδιοι, γυμνοὶ καὶ πένητες νῦν ὑποστρέψομεν δρυτὴν εἰχομεν ὑπὲρ κεφαλῆς τὴν λαιπάδα καταλάμπουσαν, ταύτην ἐσθιεσμένην νῦν ἀφίνομεν εἰς καπνὸν καὶ κόνιν διαλυθέντος τοῦ φέγγους εἰχομεν τὸν θησαυρὸν τὸν μέγαν ἐν δοτρακίνῳ σκεύει, ἀλλ' δὲ μὲν θησαυρὸς ἀφανῆς, τὸ δὲ σκεῦος κενὸν τοῦ πλούτου καταλιμπάνεται». Ἀποστρεφόμενος δὲ πρὸς τοὺς ἐν τῇ νεκρικῇ ἀκολουθίᾳ παρεπιδη-

¹ Ἐν ἔτει 1799 Μαρτίου 6 ἐρρέθη λόγος παρὰ Θεοφίλου, ἀλλὰ δὲν σημειοῦται τί ἦτο τότε ἀρχιμανδρίτης ἢ μητροπολίτης Κῶδιξ ΦΚΓ.... νε') Κυριακὴ τῆς δρυθοδοξίας. Καὶ δὲ Κῶδιξ φημη' περιέχει λόγους τοῦ Θεοφίλου.

² Τοῦτο φαίνεται ἐκ τῆς ἰδιοχείρου τοῦ λόγου σημειώσεως λεγούσης 1804 ἀγτὶ 5, ὡς λέγει δὲ λόγος δὲ ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ροδίου λογίου (Νεοφύτου);, γράφοντος 1805 καὶ τοῦ Βρεβείου τῆς Μονῆς τοῦ ἀρχομένου ἀπὸ τοῦ 1552 ἀναγράφοντος ἐν σελίδῃ 53 «1805 7/Τριῶν 9 ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ δημαρχιώτατος Ἀλεξανδρείας πάπας καὶ πατριάρχης κ. Παρθένιος εἰς τὴν Ρόδον μὲν φυσικὸν θάνατον».

³ "Ωστε δὲν είναι ἀληθές τὸ γραφὲν ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους Κ. Οἰχονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων ἐν «Πανδώρᾳ» τόμ. ΙΔ' σ. 596, διτὶ δὲ Παρθένιος ἀνεχώρησεν ἐξ Αιγύπτου ἀμα καταληφθείσης ὑπὸ τῶν Γάλλων, ὡς ἔγραψε καὶ δὲ Βιτσιερ, τόμ. Β' σ. 357 καὶ δὲ ἡμέτερος Μ. Η. Μαλανδράκης ἐν τῷ ἔργῳ: ἡ Πατμίας Σχολὴ σ. 55 ἀλλ' ἀνεπεύσασεν δὲ Δ. Καλλίμαχος ἐκ στοιχείων ἐκ Πάτμου ἔξαχθέντων ἵδε οἱ Ἑλληνες ἐν Αιγύπτῳ σ. 13.

μοῦντας Αλγυπτίους ἐμπόρους παρακαλεῖ αὐτούς: «νὰ διηγηθῶσιν εἰς τὸν λαὸν τῆς Αλγύπτου πᾶς ἔκοιμήθη ἐν Κερίφῳ οὐ πατὴρ αὐτῶν πάπας καὶ πατριάρχης ἐν μετανοίᾳ καὶ ἔξομολογήσει πᾶς ηὐχήθη αὐτοῖς συγχωρήσας πᾶσιν ἐκ ψυχῆς, πῶς ἐκηδεύθη δοίως, λαμπρῶς, δὲλων τὸν χριστιανῶν (Ρόδίων) τὴν προδυμίαν, τῶν ιερέων τὴν εὐλάβειαν, τοῦ πανιερωτάτου καὶ θεοπροβλήτου μητροπολίτου ἀγίου Ρόδου τὴν ὀλότροπον συνδρομήν, τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχοιστού αὐθέντεον Ἀλεξ. Σούτσου βοεβόδα τὴν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ποιμένος αὐτῶν λύπην τε καὶ ἀθυμίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην τοῦ ὑψους του, ώστε αὐτοῖς πάλιν διὰ τῆς δυνατῆς προστασίας του εἰς εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν περιστραφῆναι τὸ πένθος»¹.

Τοιοῦτος ἦν ὁ Παφλένιος, ως εἶδον οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται ἐκ τῶν δύο παρατεθέντων ἀποσπασμάτων. Ἡμεῖς, εἰδικῶς περὶ Ροδιακῶν πραγμάτων ἀσχοληθέτες κατὰ τὴν διετήν ἐν τῷ Βενετοκλείῳ γυμνασίῳ γυμνασιαρχίαν ἡμῶν, θὰ δημοσιεύσωμεν ἐνταῦθα τὸν λόγον τοῦ Ροδίου λογίου καὶ διδασκάλου (Νεοφύτου), ἀντιγράψαντες κατὰ τὴν ἐν Πάτμῳ δεκαήμερον διαμονὴν (8-18 Αὐγούστου 1916) ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. φκδ'. . . . ις): κώδικος

«Ως τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν οὕτω καὶ ἐγένετο».

[Ἔπος κεφ. α', 21].

1. Συμφορὰ ἀπαρηγόρητος, δυστυχία ἀξιοθρήνητος, στεναγμοὶ ἀκατάπαυστοι, δάκρυα ἀπαρηγόρητα καὶ γνωστῶν καὶ ἀγνώστων καὶ ξένων καὶ φίλων καὶ συγγενῶν καὶ διὰ τοῦτο ἀπορῶ τί λογῆς νὰ μεταχειρισθῶ τὸν λόγον μου, πῶς λοιπὸν νὰ ἀνοίξω τὸ στόμα μου νὰ ὅμιλήσω ὅπου είναι κρατημένο μὲ τὴν σιωπὴν τῆς λύπης; πῶς νὰ εὐγάλω φωνὴν ἀπὸ τὰ χεῖλη μου ὅπου ἡ γλῶσσά μου είναι δεδεμένη μὲ τὰς ἀλύσεις τῆς μεγίστης συμφορᾶς; «Ἐπρεπέ μοι νὰ ἔχω εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν τὴν Δημοσθένειον γλῶσσαν καὶ τὴν εὐφράδειαν τοῦ Θουκυδίδου καὶ τὰ δάκρυα τοῦ προφήτου Ἰερεμίου καὶ τότε νὰ διηγηθῶ μὲ δάκρυα καὶ στεναγμοὺς καρδίας τὴν κοινὴν συμφορὰν καὶ μεγαλωτάτην ζημίαν τῶν Ἀλεξανδρέων καὶ τὴν κατήφειαν τῶν προσώπων καὶ τὴν συστολὴν τῶν καρδιῶν καὶ τὴν μεγάλην λύπην τῶν ψυχῶν τῶν Ροδίων διὰ τὴν ἄωρον καὶ σκληρὰν ὑστέρησιν τοῦ ἀειμνήστου καὶ ἀοιδίμου πατρὸς ἡμῶν Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. κ. Παρθενίου καὶ ποιος τάχα δὲν πάσχει καὶ δὲν λυπεῖται ὅπου ἡρπάγη ἔκεινος δὲ λιγυρόφθογγος κύκνος, ὅπου ἐτρέφετο εἰς πᾶσαν ἀρετὴν καὶ ἐπιστήμην φιλόχριστον; ὅπου ἦτο πτερωμένος μὲ τὰ λαμπρότατα πιερὰ τῆς θεολογίας μὲ τὴν ὅποιαν ὑπερέβη καὶ ὑπερηκόντισεν εἰς τὴν ἀρετὴν πάντας τοὺς τούτου τοῦ καιροῦ εἰδημονάς τε καὶ ἐπιστήμονας· ὅπου ἐπότισεν ως ἄλλος Νεῦλος τὴν Αἴγυπτον ἀπὸ τὰ δαιρ-

¹ Περὶ τοῦ ἐν Ρόδῳ θανάτου τοῦ Παρθενίου ἔγραψεν ὁ φίλος χαθηγητής καὶ νῦν γραμματεὺς τῆς ἐν Πάτμῳ ιερᾶς μονῆς τοῦ Ἅγιου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου κ. Μ. Η. Μαλανδράκης ἐν τῷ Ροδιακῷ ἡμερολογίῳ, τοῦ συλλόγου «Διαγόρα». 1912 σ. 165 - 170.

λέστατα καὶ μελίρρητα νάματα τῆς πηγῆς τῶν ἀρετῶν τους; δποῦ ἐφώτισε τὸν χρόδον τῶν λερέων ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τῆς σοφίας του, ὃποῦ ἐκόσμησε τὴν ἐκκλησίαν μὲ ταῖς καὶ εὐρυθμίαιν τῶν Ἀποστολικῶν παραδόσεων; δποῦ ἐγειραγώγησε καὶ ἀνώρθωσε τοὺς ὀπλουστέρους δποῦ ἡσαν βεβυθισμένοι εἰς τὸ βάθος τῆς ἀμιαθείας μὲ τὴν δάβδον τῶν εὐαγγελικῶν του κηρυγμάτων; δποῦ ἦτον ὡς ἄλλος δλολαμπῆς ἥλιος φωτίζων καὶ δαδουχῶν τὴν καρδίαν τῶν πιστῶν μὲ τὴν ἔνθερμον διαγωγὴν καὶ πολιτείαν; δποῦ ἦτο δλος χριστομίμητος καὶ κατὰ Χριστὸν ζῶν, καὶ φως δ. Παῦλος ἔλεγε: «ζῶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός». Καὶ τοῦτον χριστομίμητον καὶ ἄγρυπνον φύλακα τῶν ψυχῶν ἡμῶν ὑστερήθημεν καὶ πᾶς νὰ μὴ θρηνολογοῦμεν καὶ νὰ λυπούμεθα; πᾶς νὰ μὴν ὅδυρωμεθα καὶ νὰ κλαίωμεν; Ἄλλ' ὅμως «ὦς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν οὗτο καὶ ἐγένετο».

2. Ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἀλληγορικῶς δνομάζει τὴν Αἴγυπτον σκυθρωπήν, τῶρα νὰ λέγω καὶ ἐγὼ δτι παρὰ καρμίαν ἄλλην φορὰν πρέπει νὰ σκυθρωπάσῃ καὶ δάκρυα ποταμῆδὸν νὰ χύσῃ διότι ἐσκοτίσθη ὁ λύγνος, κατεοβέσθη τὸ φέγγος, αἱ ἀκτῖνες τῶν ἀρετῶν ἀπηθαλώθησαν, τῆς πατριαρχείας τὸ ἐγκαλώπιομα ἔχαμη, τὸ πηδάλιον τῆς δικαιοσύνης, ἡ ἀηδὸν τῆς φιλανθρωπίας ἡ καλλίτερον νὰ εἰπῶ αὐτὸ τὸ ἀρχέτυπον ἡ καθαρότης τῆς σωφροσύνης, ἡ σεμνότης, ἡ ἡμερότης, ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ αἰδὼς καὶ ἡ εὐλάβεια, ἡ σύμμικτος τῶν ἀγαθῶν ἀρμονία ἀπεδήμησεν, ἔφυγεν. Ὁ ζῆλος τῆς πίστεως, ὁ στύλος τῆς ἐκκλησίας ἀνεχώρησεν ἀπὸ λόγου σου. «Ω! πῶς ἀπεκοιμήθη τὸ κάλλος, ὁ! πῶς ἐκλέφθη ὁ στολισμός, ὁ! πῶς αἰφνιδίως ἐπεσε τὸ ἄνθος; δντοις ἐξηράνθη ὁ χόρτος καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν (Ἡσαίας μ' 7). »Ἐστυψεν ἡ πηγὴ τῶν καλλιρρόων νουθεσιῶν καὶ παραινέσεων καὶ ἐξηράνθη ὁ ποταμὸς τῶν πολυχειμῆτων διδασκαλιῶν. Καὶ ποῖος νὰ εἰπῇ τοὺς Χριστιανοὺς πῶς ἔμειναν δρφανοί; ποῖος νὰ εἰπῇ τὸν ὅρον πῶς ἐχήρευεν; ὁ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀφορήτου συμφροδᾶς; Βαβαὶ τῶν κακῶν ὃν πεπόνθαμεν! Κλαύσατε λοιπὸν ὑμεῖς οἱ συγγενεῖς διότι ἔχάστε τοιοῦτον πατέρα καὶ θεῖον, οἱ κατὰ πνεῦμα ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ τὸν σοφὸν Νέστορα καὶ σύμβουλον ἀδολον καὶ συγκάθεδρον, οἱ ἀρχιμανδρῖται, οἱ λερεῖς, οἱ διάκονοι, οἱ ὑπηρέται τὸν πρῶτον καὶ ἀγαθὸν καὶ ἀμνησίκακον αὐθέντην. Ἄλλὰ καὶ τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα Αἴγυπτοι καὶ Ῥόδιοι καὶ δσοι δρθόδοξοι πραγματεύονται εἰς δλας τὰς πόλεις τῆς Αἴγυπτου καὶ δλοι οἱ κοσμικοὶ τὸν κόσμον καὶ στολισμόν, τὸν φιλόπτερον οἱ πτωχοί, τὸν φιλόξενον οἱ ἔνοι, ἡ ἐκκλησία τὴν καλλιέλαδον ἀηδόνα, τὸν κήρυκα τοῦ Εὐαγγελίου, τὸν διάδοχον τοῦ πακευφήμου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, τὸν ὑπερασπιστὴν τῆς ἀμφορίτου ἡμῶν πίστεως, τὸν συλλήπτορα οἱ δρφανοί, αἱ χῆραι τὸν προστάτην, λεγοντες δλοι συμφώνως τὸ τοῦ Δαβὶδ: «Ἴνα τί ἀπώσω ὁ Θεὸς εἰς τέλος; ὕδργίσθη ὁ θυμός σου ἐπὶ πρόβατα νομῆς σου» (Ψαλμὸς ογ' 1). Ἄχ! τέθνηκεν ἐκεῖνος δποῦ ἀπέβλεπεν εἰς τὰ οὐράνια καὶ δποῦ μὲ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἔλεγεν: «οὐκ

ἔχομεν ὅδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν» (κενόν). Δὲν εἶναι τώρα ἡ ἀκοή ὅπου ἥκουες τὰ θεῖα λόγια, μήτε ἡ γλῶσσα ἔκεινη ὅποι ἡτον τὸ καθαρώτατον καὶ λαμπρότατον ἀριέρωμα τῆς ἀληθείας. Ποῦ εἶναι ἡ γλυκεῖα τῶν δημάτων γαλήνης ποῦ εἶναι ἡ χαριτόβροντος δεξιὰ ὅποι μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ στόματος ἔσειε τοὺς δακτύλους τῆς; δῆλα ἔκεινα νύκτα ἥτον καὶ δραμα καὶ ἔημερῶντας ἥφανίσθησαν ἀνθη ἥτον τῆς ἀνοίξεως καὶ ἐρχομένου τοῦ χειμῶνος ἔμαράνθησαν. Καὶ ἔχαθη, καπνὸς καὶ διεσκορπίσθη, ἀράχνη καὶ διεσπάσθη, δῆλεν «ὅς δεινὰ πάσχον ἔναρξαι θρήνου» (Σοφία Σειράχ 1,16).

3. Δίκαιοι, ἔχετε καὶ σφραγεῖς καὶ φίλοι καὶ γνωστοί καὶ ἴδιωται καὶ ξένοι νὰ μηνολογήτε τὴν ὁρφανίαν, τὴν δυστυχίαν, τὴν ζημίαν, τὴν συμφροδάν, τὴν παντελὴ στέφησιν τοιούτου ὑποκειμένου· διότι αὐτὸς ἐστάθη εὐεργέτης μου, παρηγορίας μου, προστάτης μου, κυβερνήτης μου, λιμὴν σωτήριος, ἄμπελος, συκῆ, ἐλαία καὶ φοῖνιξ καὶ εἴ τι ἄλλο εἴκαρπον καὶ εὐσκιόφυλλον δένδρον. Λι, αὐτὰ λοιπὸν τὰ πολλά του προτερήματα καὶ «δίκαιος ἀποθανὼν ἔλιτρε μετάμελον»; (Παροιμιῶν ΙΑ' 4) καὶ δι' αὐτὸν πρέπει ποταμοὶ πικρῶν δακρύων νὰ τρέξουν ἀπὸ τὰ δημιατά μου διατὶ «ἀπόλωλε τρυγητὸς ἐξ ἀγροῦ· ἡ ἄμπελος ἔξηράνθη καὶ αἱ συκαὶ ὀλιγώθησαν» (Ιοὴλ Α' 11-12). Αἱ εὐεργεσίαι καὶ αἱ παρηγορίαι ἔπανσαν· αἱ προστασίαι καὶ κυβερνήσεις ἐτελείωσαν καὶ δι λιμὴν ἔξηράνθη. Μὰ διὰ νὰ παρηγορήσωμεν δλίγον τὰς θανασίμους πληγάς τῶν καρδιῶν μας ἢ· ἀντηχήσουν τὴν συμφοράν μας καὶ αὐτὰ τὰ ἀναίσθητα, ἢς ἀντιβροντήσουν καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια καὶ ἡ Αἴγυπτος, ἡ Λιβύη, ἡ Πεντάπολις, ἡ Αἰθιοπία, ἡ Ἀφρική, τὸ Ραχῆτι, τὸ Ταμέτι (Δαμιέττη), ὁ Νεῖλος καὶ δῆλα τὰ Αλγυπτιακὰ πελάγη καὶ σὺν αὐτοῖς καὶ ἡ Ρόδος καὶ τὸ Ρόδιον πέλαγος δμοῦ καὶ αὐτὸς ὁ θρόνος καὶ ἢς κηρύξσονταν εἰς δλον τὸν κόσμον τὴν ἀνήκουστον ζημίαν ὅποι δῆλοι σχεδὸν οἱ χριστιανοὶ ἐδοκιμάσαμεν· διότι

«εἰς Θεὸς ὑψηλέων, ἦρα δὲ ἀξιον πατριαρχῆα
ἥμετέρη γενεὴ οὔδέ σε, Παρθένε,
ἄγγελον ἀπειής ἐριγέα δῆμα φαειεὸν
Χοιοπιανοῖς, ψυχῆς κάλλεσι λαμπόμενον
Πάτμον, Αίγυπτον καὶ Ρόδον μέγα κλέος εἰσέπι καὶ νῦν».

‘Ἄλλ’ ὅταν ἡ Ἁγία Τριάς ἡν ἡγάπησε καὶ ἡν ἐπόθει καὶ δῆλα δι’ ἀγάπην αὐτῆς τὰ τοῦ κόσμου τούτου ὃς μάταια καὶ πρόσκαιρα ἐνόμισε καὶ πατρίδα, ἵνα μόνον αὐτὴν κερδήσῃ, ἥθέλησε τὸν ἑαυτῆς λάτροιν νὰ μεταστήσῃ ἐκ τῶν προσκαίρων εἰς τὰς αἰωνίους σκηνὰς ὅπου ἥχος ἐορταζόντων πατριαρχῶν τί ποιητέον;

«Ηρίκα Παρθενίου Θεόφρορος ἤρπασε πτεῦμα
ἡ Τριάς δοπασίως ἐνθερ ἐπειγομένου,
πᾶσα μὲρ οὐρανή σπραυὴ γήθησεν ίσνη
πᾶσα δὲ τῶν Ροδίων ἐστοράχησε πόλις».

Ἡρπάγη διὰ νὰ συμψάλλῃ μὲ τοὺς ἀγγέλους ὁ ἐπίγειος ἄγγελος, νὰ τυναυλίζεται μὲ τοὺς Ἀποστόλους ὁ Ἰσαπόστολος, νὰ συναγάλλεται μὲ τοὺς πατριάρχας ως πατριάρχης, νὰ συνευφραίνεται μὲ τοὺς μάρτυρας καὶ νὰ περιχορεύῃ μὲ τοὺς ὅσιους ως ὅσιος· διάτι «οὗτος ἔδοξε τῷ Κυρίῳ καὶ οὗτος ἔγένετο».

4. Ἄνεβη λοιπόν, ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὸ δρός Σινᾶ, ὃχι διὰ νὰ λάβῃ, ὡςπερ ἐκεῖνος τὰς πλάκας τοῦ νόμου, ἀλλὰ διὰ νὰ δώσῃ τὴν παρακαταθήκην τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ ἀμωμον καὶ καθαράν. Ὅμεν ως πιστὸς δοῦλος καὶ ως τὸ δοθὲν τάλαντον ἐπαυξήσας ἤκουσε παρὰ τοῦ Παναγάθου καὶ μισθαποδότου Θεοῦ τὴν γλυκυτάτην ἐκείνην φωνὴν: «Ἐν, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ δλίγων ἡς πιστός, ἐπὶ πολλῶν οὲ καταστῆσω εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου» (Ματθαίου ΚΕ' 23) συναγαλλόμενος καὶ συνευφραυθμένος μὲ τὰ πάντων τῶν δικαίων τὰ πνεύματα: «τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω» (Βασιλειῶν Α' 2. 30). Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ χαίρεται πᾶσα ἡ συγγένεια αὐτοῦ: «ὅτι τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν δούλων αὐτοῦ καὶ δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ καὶ δίκαιος ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι ἐν ἀναταύσει ἔσται καὶ διὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν» (Σοφία Σολομῶντος (κενόν), Ἰωάννου ε' 24). Διὰ τὰ δποῖα αὐτὰ δλα ἀποκτήματα πρέσβυν θερμότατον τὸν ἀγαπητόν σου θεῖον ἐμίσευσεν ἀπὸ λόγου σου ἀμὴ ως ἱεράρχης ἐπορεύθη εἰς τὸν μέγαν ἱεράρχην τῶν ἱεραρχῶν. Ἐλειψεν ἀπὸ τὴν τράπεζαν ἀμὴ εἰς τὴν ἀγγελικὴν ἐπροσκλήθη. Ἀπὸ τὸν κόδομον ἀνεσπάσθη τὸ δένδρον ἀμὴ εἰς τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων τοῦ παραδείσου ἐνεργυτεύθη (Ψαλμῶν Α' 3), ἀπὸ πατριαρχείαν εἰς βασιλείαν μετέστη τὴν πατριαρχικὴν στολὴν ἔξεδύθη ἀμὴ τὴν θεούφραντον ἐνεδύθη, δποῦ δὲν εἶναι ἀπὸ λινὸν μήτε ἀπὸ μετάξι καὶ χρυσάφι ἀμὴ ἀπό: «ἔξομολόγησιν καὶ μεγαλοκρέπειαν¹ ἀναβαλλόμενος φῶς ως ἴματιον» (Ψαλμῶν ργ' 1 - 2).

5. Ἡξενρεν ἡ Μακαριότης του ως εἰδήμων καὶ πεπαιδευμένος τῆς θείας Γραφῆς νὰ λέγῃ μὲ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον: «ὅσῳ δ ἔξω ἀνθρωπος φθείρεται τοσούτῳ δ ἔσω ἀνανεοῦται». Ὅμεν δὲν ἔσταθη τόσον ψιφοδεής καὶ δοῦλος οὔτε χωρὶς μεγαλοψυχίαν ἀπὸ τὸν προκάτοχον αὐτοῦ Μέγαν Ἀθανάσιον, δταν αὐτὸς ἐκατατρέχετο καὶ ἔξωρίζετο ἀπὸ μόνους τοὺς Ἀρειανούς ἡ Μακαριότης του καὶ διάδοχος αὐτοῦ ἐκατατρέχετο καὶ ἀπὸ Αλγυπτίους καὶ Ὀθωμανοὺς καὶ Γάλλους καὶ Ἀλβανοὺς καὶ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἔφευγε καὶ ἐκρύπτετο· ποτὲ μὲν εἰς τὴν Παλαιὰν Αλγυπτον, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸ Ραχῆτι καὶ ἄλλοτε πάλιν εἰς τὴν Ἀλεξανδρειαν καὶ τελευταῖον εἰς τὴν Ρόδον ἥδων καὶ ψάλλων ως οἱ τρεῖς παῖδες: «Δίκαιος εἰ, Κύριε, δτι ἐν ἀληθείᾳ καὶ κρίσει ἐπήγαγες ταῦτα πάντα ἐφ' ἡμᾶς διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν.» Οὔτε πάλιν κατώτερος ἐφάνη ἀπὸ ἐκεῖνον τὸ προφήτην Ἰὼβ εἰς τὴν ὑπομονὴν διότα κατα-

¹ Κατὰ παρεδρομὴν ἀντὶ ε ὑ π φ ἐ π ε ι α ν.

τρεχόμενος, πιεζόμενος, ἀναλυόμενος καὶ κατατηκόμενος ἀπὸ τὰ δεινὰ καὶ ἀθεράπευτα πάθη τοῦ σώματός του μὲ πολλὰς καὶ μεγάλας ὁδύνας καὶ συγγάς ἀλγηδόνας, κατακείμενος ἐπὶ κρεβάτου ὁδυνηροῦ καὶ πολυπόνου καὶ ὡς ἄλλος Σωκράτης ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τῶν Ἀθηναίων εὑρισκόμενος φιλοσοφικῶς ἐφιλοσόφει πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν (ὧς ὃ νιᾶς πρὸς τοὺς φίλους αὐτοῦ) περὶ ψυχῆς λέγων: «οὐ τὸ δρῶμενόν ἔστιν διανθρωπος ἀλλὰ τὸ νοούμενον». Ὁ Ἰώβ μᾶς ἐπληροφόρησε μὲ τὴν ὑπομονήν του πᾶς ἡτοι πολλὰ ὑπήκοος εἰς τὸν Θεόν: «Εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς Κυρίου, τὰ κακὰ οὐχ ὑποίσομεν»; (Ιώβ Β' 16). Ὁ Μακαριώτατος ἡμῶν πατὴρ καὶ δεσπότης μᾶς ἐπληροφόρησε μὲ τὴν ὑπερβολικὴν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν του, διοῦ εἶχεν εἰς τὰς καταδρομὰς καὶ ὁδύνας τῶν παθῶν του, πᾶς δοτεῖς θέλει νὰ γένη κληρονόμος τῆς βασιλείας· τῶν οὐρανῶν, ἀναγκαίως πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπομονὴν. Διὰ τοῦτο καὶ μὲ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἐλεγεν: «Ὑπομονῆς ἔχομεν χρείαν ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες κομισθεθα τὴν ἐπαγγελίαν (πρὸς Ἐβραίους χειρόν). Εἴη τὸ δονομα Κυρίου. Ἐκβάλετε λοιπὸν ἀπὸ λόγου σας τὴν λύπην δποῦ ἔχετε διὰ τὸν ἀποθανόντα θείον σας, τὴν δποίαν ὑπομένουσι μόνον θεεῖνοι δποῦ δὲν ἐλπίζουσιν ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰώνος (Σύμβολ. πίστ.).

6. 'Αλλ', ὁ ψυχὴ θειοτάτη τοῦ ἀειμνήστου καὶ μακαριωτάτου ἡμῶν πατρὸς κυρίου κυρίου Παρθενίου, σὺ ἀληθῶς διὰ τὴν καθαρὰν ἔξομολόγησίν σου διὰ τὴν ἔνωσιν δποῦ ἔχεις μὲ τὸν Θεόν σου, μὲ τὸ μέσον τῆς θείας κοινωνίας διὰ τοὺς κόπους καὶ πόνους δποῦ ἐδοκίμασές εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῆς πατριαρχείας σου, διὰ τὴν ὑπερβολικὴν ὑπομονὴν δποῦ ἔδειξες ὑπὸ τοῦ δεινοῦ πάθους κατατηκόμενος καὶ φσεὶ κηρὸς διαλυόμενος, διὰ τὰς πολλὰς καταδρομὰς δποῦ ὑπέμεινες, παρίστασαι τώρα αλησίον τοῦ Θεοῦ σου καὶ ἀπολαμβάνεις τὰ οὐρανιὰ ἀγαθὰ ἢ ήτοίμασεν δ Θεός τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Λοιπὸν ἔπιδε ἔξ αὐτῶν τῶν Ἱερῶν καὶ ὑπερτάτων ἀμφίδων σὺ δ οὐρανοβάμων καὶ ἔκτεινον τὰς θείας καὶ Ἱερᾶς χειράς σου καὶ εὐλόγησον ὅλους τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους σου. Εὐλόγησον καὶ τὰ πνευματικὰ καὶ δρθόδοξα τέκνα τοῦ θρόνου σου, πέμπε διοράτως τὰς μακαρίους καὶ θεοπειθεῖς εὐχάς σου καὶ εἰς τὸν κατὰ σάρκα ἀνεψιόν σου, τὸν πανιερώτατον ἡμῶν αὐθέντην καὶ δεσπότην ἀγιον Λιβύης ὡς τὸν κατάπικρον γεγονότα διὰ τὴν ὑστέρησίν σου, καὶ διαφύλαξον αὐτὸν ἀπὸ παντὸς κακοῦ ψυχικοῦ καὶ σωματικοῦ καὶ χάρισον εἰς αὐτὸν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα. Τελευταῖον δὲ εὐλόγει καὶ μετὰ θάνατον, ὡς ἀθάνατος, καὶ ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς καὶ λελυπημένους διὰ τὸν θάνατόν σου Ροδίους, ἔτι δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς καταπικραμένους δοχλούς σου καὶ ὅλον τὸ σύστημα ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν δποῦ συμφώνως καὶ μετὰ δακρύων κράζομεν πρὸς τὸν κριτήν σου καὶ Θεόν: «Κύριε ἐλέησον! Δέσποτα, συγχώρησον! "Ἄγιε, ἀνάπαυσον καὶ δόξασον τὴν ἀθάνατον ψυχὴν τοῦ κεκομημένου δούλου σου Παρθενίου πατριάρχου καὶ συναρθμησον αὐτὴν μετὰ

πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων σοι ἀγίων, ὃς ὑπεράγαθος. Ἄμην!

Ἐν τέλει τοῦ λόγου ἀναγινώσκεται: αὐτεὶς σεπτεμβρίον θ' καὶ περαιτέρω: καὶ τὸ κατὰ δύναμιν οὐκ ἀπόβλητον παρὰ τῷ Θεῷ.

Μετὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν τὸ ἵερὸν σκήνωμα τοῦ πατριάρχου μετεκομίσθη εἰς Τρίαντα, χωρίον δύο ὡραὶ ἀπέχον τῆς πόλεως Ρόδου καὶ ἐπάφη ἐν τῷ αὐτόθι ναῷ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐπὶ δὲ τοῦ τάφου ἔχαράχθη ἥδε ἡ ἐπιγραφή. Ἡτις ἐγένετο ἔξιτηλος ἥδη, ποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου, ὡς ἐν τῷ κώδικι ἀναγράφεται μετὰ διαφόρων παραλλαγῶν:

Ἐπιτύμβιον.

Τύμβε, τίς ὁ νεκρός, ὃν ἕνδον ἔχεις;
οὗτος Παρθένιος Ἀλεξάρδου πόλεως ἀρχιθέτης

Πάτμος τὴν πατρίδα, Παγκάστας δὲ τοῦπίκλητη

Οὐκ ἔθανε δὲ ἀλλὰ καθεύδει οὐδαρίοις θαλάμοις¹.

Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Παρθενίου ὁ θρόνος τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας ἔχήρευσεν ἐπὶ 5 μῆνας, ἕως οὐ ἔξελέγη πατριάρχης ὁ Θεόφιλος ὁ ἀνεψιὸς τοῦ μεταστάτου, τοῦτο μὲν ἐνεργείᾳ τοῦ ἔξορίστου ἡγεμόνος Σούτσου, τοῦτο δὲ διότι δ Παρθένιος, κατὰ τὸν κώδικα 524 (φκδ') τῆς Πατμιακῆς Βιβλιοθήκης «ἀφησε διάδοχόν του τὸν Λιβύης Θεόφιλον, ὃν ἡ ἐκκλησία φυλάσσει τὸ πρόνόμιον ἀπεδέξατο καὶ προεβίβασεν». Ο Θεόφιλος ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον ἀμα τῷ προβιβασμῷ, ἀλλὰ δὲν παρέμεινεν ἐν τῇ ἔδρᾳ αὐτοῦ ἐπὶ πολὺ διότι τῷ 1808 ενδίσκετο ἐν Σύμη δόπου, κατὰ τὸν κώδικα 523 (φκγ') ἔξεφώνησε λόγον ... λη'): «εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου ἐρρέθη ὁ παρὼν λόγος παρὸν ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου ἐν τῇ νήσῳ Σύμῃ κατὰ τὸ αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τῆς Παναγίας εἰς τὸ Κάστρον, δοντος μου λειτουργοῦν». Οθεν καὶ ἐφίλοδωρήθημεν παρὰ τὸν χριστιανῶν γρόσια 300*. Φαίνεται δ' ὅτι συχνάκις ἀπήρχετο εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἔδραν, ἢν κατὰ τὴν ἐκά-

¹ Ἐχει δὲ καὶ ἄλλα δοκίμια τοιαῦτα, ἐν οἷς ἐμφαίνεται ἡ τοῦ ἀνδρὸς τάσις πρὸς ποίησιν ἀνταξίων τοῦ νεκροῦ ἐπιτύμβιων, ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία τοῦ ποιητοῦ ἡμβλύνετο:

a) Ἐθανε δὲ ἐβδομηκοσιὸν ἀγορτος ἔτει (sic)

ἐντύματης Σεπτεμβρίου ἐπιφωκοῦντος Σαββάτου

πρὸς τοὺς χιλίους πέτρες καὶ δικακοσίους ἵπον τοῦ σωτῆρος

6)- Τύμβε, τίς ὁ νέκυς ὃν ἔνδον ἔχεις ποῦ δὲ καὶ πόθεν :

Οὗτος

Πάτμος.

Αἴγυπτος λοιπὸν (sic) Ροδίτην γαῖαν κατέλαβεν

ἐν ᾧ καὶ θνήσκει ἐβδομηκοστῷ ἀγορτος ἔτος (sic)

ἐντύματης Σεπτεμβρίου ἐπιφωκοῦντος Σαββάτου.

γ) Τύμβε, τίς ὁ νέκυς ὃν ἔνδον ἔχεις ποῦ δὲ ἡ πάθητη

Ἐλειτα δὲ λατινιστὶ διε τὴν λέξιν τυποῦ = τύμβος.

στοιε ἀπονοσίαν, ἀντεκυβέρνα τοποτηρητής εἰδικός¹. Άλ σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν τοπάρχην Αἰγύπτου Μεχμέτ. Άλλην ἡσαν φιλικαί διότι καὶ δῶρα, δῶνζαν καὶ βούτυρον καὶ ἀλευρον ἀπέστελλεν ὁ δυνάστης πρὸς τὸν ἐν Πάτμῳ, ὃς ἐπὶ τὸ πολύ, διατρίβοντα πατριάρχην. Βραδύτερον διως φαίνεται ἔθιολώθησαν, ὃς ἐκ τῆς ἔκρηξεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἵς ἦν θερμουργὸς ἐργάτης.

Τελευταία μνεία περὶ τοῦ Θεοφίλου ὡς ἐν Αἰγύπτῳ διατρίβοντος εἶναι ὁ ἐν τῷ κώδικι φκβ² (522) λόγος, . . μα): «περὶ τοῦ μυστικοῦ Δείπνου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ αφοις» (1816) Δεκεμβρίου 16 παρ³ ἐμοῦ ἀμαρτωλοῦ πατριάρχου Θεοφίλου». Ἐκτοτε φαίνεται ὅτι ἐφησύχαζεν ἐν Πάτμῳ καὶ συμμετέσχε τῆς προεπαναστατικῆς ἐνταῦθα κινήσεως. Ως γνωστὸν δ' ἐκ τῆς Ἰστορίας ἐκ Πάτμου κατήγετο ὁ πρωτονοργὸς τῆς Φιλικῆς Ἐπαρείας Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, δοτις, κατὰ τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τὰ ἐν Ὁδησσῷ τῷ 1909 ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Σακελλαρίου ἐκδοθέντα περὶ Φιλικῆς Ἐπαρείας, ὑπῆρξεν ὁ πυρήν, ἡ ψυχὴ τῆς δόλιης προεπαναστατικῆς κινήσεως τοῦ ἔλληνικοῦ γένους⁴. Ἐκ Πάτμου κατήγετο καὶ ὁ Δημήτριος Θέμελης, περὶ οὗ γράφων ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, πρὸς τοὺς Αἴγαιοπελαγίτας ἐν τῇ προκηρύξει αὐτοῦ (8 Οκτωβρίου 1820) λέγει: «Στέλλω δὲ πρὸς ὑμᾶς τὸν παρουσιαζόμενον κύριον Δημήτριον Θέμελην, ἄνδρα φιλογενέστατον, ἐνάρετον καὶ διὰ τὸν μεγάλον του πατριωτισμὸν γνωστὸν καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς ἄλλους ἀνωτέρους, δοτις εἶνε προστεταγμένος νὰ σᾶς εἴπῃ τοὺς σκοπούς μου καὶ νὰ δηγήσῃ ἔχαστον εἰς δι παρ⁵ αὐτοῦ ζητεῖ σήμερον ἡ Πατρίς»⁶.

Φαίνεται δ' ὅτι ἡτο καὶ μέλος τῆς ἐν Πάτμῳ ἐφορίας καὶ ὡς τοιοῦτος τῇ 12 Απριλίου 1821 ὑψώσε τὴν σημαίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἐν τῇ νήσῳ, ἐκφωνήσας καὶ λόγους ἔνα μὲν αὐθημερόν, ἔτερον δὲ τῇ 1^η Μαΐου, ὅτε λέγεται ὅτι «ἔδρωσαν καὶ αἱ εἰκόνες τῶν ἀγίων τῶν ναῶν τῆς νήσου». Οἱ

¹ Τοιοῦτος κατὰ τὸν Κώδικα Χ τὸν ὑπὸ τοῦ ἀσιδίμου Ἀθανασίου Παπαδοπούλου Κεραμέως δημοσιευθέντα ἐν Varia Graeca sacra, ἐν Πετρουπόλει 1909 σ. 184 - 212 ἡτο ὁ ἀρχιμανδρίτης Νεκτάριος τῇ 4 Μαΐου 1822. Πρβλ. Σ. Κουγέα Βιβλιογραφίαν ἐν «Λαογραφίας» τόμῳ Γ' σ. 277 - 319. Πρβλ. τὰ ἐμὰ «Ροδιακά», Ρόδος 1917 σ. 108 - 9.

² Πρβλ. Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς Φιλικῆς Ἐπαρείας, Ἀθῆναι 1845 καὶ τὰς ἐμάς ταξιδιωτικάς ἀναμνήσεις ἐκ Πάτμου ἐν ἐφημερίδι «Νέα Ρόδος» (Ρόδος 1916 ἀριθ. 356 καὶ ἐντεῦθεν).

³ Τίδε ἐμήνιαν Ἰστορίαν τῆς Μυκόνου, Ἀθῆναι 1912 σ. 200. Πρβλ. καὶ τὴν Σέριφόν μου, Ἐφρούπολις 1909 σ. 123. Τῇ προκηρύξει τοῦ Ὑψηλάντου στοιχῶν ὁ Θέμελης διωργάνωσεν ἐφορίας ἐν ταῖς νήσοις καὶ δὴ καὶ ἐν Πάτμῳ, Λέρῳ, Σάμῳ, Καλύμνῳ, Ἀστυπαλαίᾳ, Κάσῳ, Σύμη καὶ Νισύρῳ. Άλ ἐφορίαί αὗται αἱ τοπικαὶ ὑπήγοντο ὑπὸ τὰς γενικάτης Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Ψαρῶν (Ι. Φιλήμονος Δοκίμιον Ἰστορικὸν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἐπαρείας, Ναύπλιον 1834 σ. 286 - 90. Τοῦ αὐτοῦ Δοκίμιον Ἰστορικόν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τόμ. Γ' σ. 396, 463 - 4). Πρβλ. καὶ τὰ ἐναγγος ἐκδοθέντα ἐν Πειραιεῖ (1923 καὶ ἐντεῦθεν), ἀρχεῖα Ὑδρας καὶ Σπετσῶν καὶ τὰ τῶν Ψαρῶν τοῦ ναυάρχου Νικοδήμου καὶ Τ. Ε. Εὐαγγελίδον, Ἡ Μύκονος σ. 201).

λόγοι τοῦ ἀνδρὸς σώζονται καὶ δημοσιευθήσονται ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου κ. Γερασίμου Σμυρνάκη, τὸν μονῆρη βίον λασκοῦντος ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Ἅγιου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν Πάτμῳ, τοῦ γνωστοῦ καὶ ἐκ τῶν περὶ Ἅγιου Ὁρούς σπουδαιοτάτων ἔργων (Ἀθῆναι 1902, 1903) καὶ ἀσχολουμένου ἀπὸ δεκατετραετίας περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Μονῆς τῆς μετανοίας αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς ὅλης νήσου Πάτμου.

Ἐκ Πάτμου ὁ Θεόφιλος ἀπῆλθεν εἰς Ὑδραν καὶ ἐκεῖ εὑρίσκετο τῇ 13 Ἰανουαρίου 1822¹, ἐπειτα εἰς Ψαρά, τόπον τῆς γενικῆς ἐφορίας, εἴτα πάλιν εἰς Ὑδραν καὶ τέλος τῷ 1828² εἰς Αἴγιναν παρὰ τῷ κυβερνήτῃ τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννῃ Καποδίστριᾳ (ίδε ἐμὸν Καποδίστριαν Ἀθῆναι 1896) ζητῶν τὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ, διότι ἡδη ἐγένετο, τῇ ἀπαιτήσει τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ, ἔκβλητος τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας, ἀντεισαχθέντος ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τοῦ Νικαίας Ἱεροθέου τῷ 1825. Μετὰ τὸ 1828 ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν γενέτειραν Πάτμον, ὑπαχθεῖσαν ἡδη καὶ αὖθις τῇ Τουρκίᾳ καὶ ἐνταῦθα ἐφῆσυχάζων παρέδωκε τὸ πνεῦμα τῇ 24 Ἰανουαρίου 1833· ἐτάφη δὲ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῆς Παναγίας, ἀλλ' ὁ τάφος αὐτοῦ ὡς καὶ τοῦ ἐν Τριάντᾳ τῆς Ρόδου Παρθενίου δὲν διατηροῦνται πλέον ἐν καλῇ καταστάσει.

Οἱ ἀδίδιμοι Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον Varia Graeca Sacra (ἐν Πετρουπόλει 1909) ἐκδοθείσῃ συλλογῇ ἐρμηνευτικῶν κειμένων³ περιέλαβε καὶ τὸ ὑπ' ἀριθμὸν X (σ. 184 - 212) κείμενον: «Ταξις ἀγιασμοῦ τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ Νεῖλου» ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 46 κώδικος τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (νῦν ἐν Καΐρῳ) πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης, ἔργου τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἐν παραβολῇ πρὸς τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 974 κώδικα (τοῦ ΙΣ' αἰῶνος) Σιναϊτικὸν (ἐξ οὐ ἄλλοτε εἶχεν ἐκδώσει τὸ αὐτὸν κείμενον ἐν ἐπιτομῇ ὁ Ρώσσος καθηγητὴς κ. Δημητριέβοκης).

Τὸ νέον τοῦτο κείμενον είναι σπουδαιότατον, προτάσσεται δ' αὐτοῦ ἡ ἔξιῆς σημείωσις: «ἡ παροῦσα ἀκολουθία ἐφύλοπονήθη μὲν παρὰ τοῦ μακαριωτάτου, σοφωτάτου τε καὶ ἀγιωτάτου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυρίου Γερασίμου⁴ τοῦ μετὰ τὸν Κύριλλον τὸν Λούκαριν (ὅς φασιν) χορηματίσαντος,

¹ Ἡδε Δ' τόμ. τοῦ Πανελλήνιου Λευκώματος τῆς Ἐθνικῆς ἐκαπονταεπηρίδος. Ἀθ. 1927 σ. 174 - 5.

² Κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀνδρέος Ζ. Μάμου κα: Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1852, τόμ. IA' σ. 16 ἀντιρρόσωποι τῆς Πάτμου, Λέρου, Καλύμνου καὶ Τηραίας ἥσαν ὁ Ἰωάννης Καραβανάκης καὶ ὁ Ποσητὸς Νικολαΐδης 13 Ιουλίου 1829 ἐν τῇ ἐν Ἀργαί Δ' ἐθνικῇ συνελεύσει τῶν Ἑλλήνων.

³ Πρβλ. τὴν ὑπὸ Σ. Β. Κουγέα ἐν Λαογραφίας Γ' σ. 277 - 319 γενομένην κρίσιν.

⁴ Οὗτος είναι ὁ ἐπιλεγόμενος Σπαρταλιώτης (1620 - 1686), οὗ αἰνιγματά τινα θὰ δημοσιεύσωμεν προσεχῶς ἐκ κώδικος νεωστὶ ἀγορασθέντος ἐν Πειραιεῖ ὑπ' ἄριστῳ.

Τὸν βίον τοῦ Σπαρταλιώτη ἰδὲ παρὰ Κ. Ν. Σάθη, Νεοελληνικὴ Φιλολογία. Ἀθ. 1868, σ. 401 - 402. Οὗτος, πρὸς ἄλλοις, συνέγραψε καὶ Ἐκκλησιαστικὴν ὕπτορεικὴν

τῷ χρόνῳ ὅμως τῷ πανδαιμάτορι καὶ αὕτη ὑποτεσοῦντα συνεφθάρη μετὰ καὶ τῶν ἀλλον αὐτοῦ (βιβλίων;) καὶ σχεδὸν ἔρευσε καὶ μόλις που διεσώθη μία αὐτῆς ἀντιγραφὴ πλήρης πολλῶν τε καὶ παντοίων σφαλμάτων ἦν περ δ μακαριώτατος, θειότατος, σοφώτατος καὶ ἀγιώτατος ἡμῶν πάπας καὶ πατριάρχης κύριος, κύρος. Θεόφιλος¹ Διερυνήσεις διωρθώσατο· τανῦν δὲ μετ' ἀκριβοῦς ἐπιμελείας τε καὶ ζήλου ἀντέγραψεν δὲν ἐμπόροις ἐλάχιστος Δημήτριος Βλαστός, δὲ ἐκ τῆς νήσου Ρέδου, ὡς ὄραται, διὰ προτροπῆς καὶ παρακινήσεως τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀγίου μέγα ἀρχιμανδρίτου κυροῦ κυρίου Νεκταρίου καὶ ἐπιτρόπου τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας. "Οθεν οἱ ἀναγινώσκοντες ταύτην εὑχεσθε ὑπὲρ ἡμῶν. Ἐν Αἰγύπτῳ τῇ δ' Μαΐου 1822. Ο ἐλάχιστος γραφεὺς Δημήτριος Βλαστός².

"Ἐν τέλει προσθετέον δτι πρὸς τὸν Θεόφιλον ἔγραψεν ἐπιστολὴν δὲ ἐθνομάρτυς πατριάρχης Κων/πόλεως Γρηγόριος Ε'³ τοῦ δὲ Θεοφίλου ἐπιστολαὶ σφέζονται ἐν τινι καταστήψι τοῦ ἔτους 1769-1838 ἀνήκοντι τῷ Συμαίφ λογέῳ Ν. Δ. Χαβιαρᾶ⁴ καὶ τῷ λογίῳ Κ. Παγώνη⁵. Προσέτι σφέζονται ἐπιστολαὶ καὶ τοῦ Παρθενίου καὶ πρὸς τὸν Παρθένιον ἀπευθυνόμεναι⁶.

Ο τὸν Θεόφιλον διαδεξάμενος εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας Τερόθεος ἐγεννήθη ἐν Κλεινορῷ, πρωτευούσῃ χειμερινῇ τοῦ δήμου Χαλκίδος παρ⁷ Ασπροποτάμῳ τοῦ νομοῦ Τρικκάλων μετὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος. Τῷ 1802 ἀπαντῶμεν αὐτὸν ἐπίσκοπον Ζητουνίου, ὃς ἐπιγραφή τις τοῦ ἐν Ἀλμυρῷ ναοῦ τοῦ Ἅγιου Νικολάου λέγει. Τῷ 1819 ἀπαντῶμεν αὐτὸν Παροναξίας, ὃς ἀναφέρεται ἐν τινι πατριαρχικῷ ἐγγράφῳ. Τῷ 1820 μέχρι τοῦ 1824 ἦν Νικαίας, τῷ δὲ 1825⁸ προεχειρίσθη πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἀντὶ τοῦ Θεοφίλου, διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1844 (πρὸ τῆς 24 Σεπτεμβρίου), δτε δὲ ἐν Καιρῷ Ἐλλην πρόξενος ἐπεκύρωσε τὴν διαμήκην αὐτοῦ, ἀποκειμένην ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Ἀλμυρῷ Φιλαρχαίου ἐταιρείας «Οδονος». Ο Τερό-

καλῶς γεγραμμένην μετ' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν βοεβόδαν Ιωάννην Κωνσταντίνου τῆς Οδγηροβλαχίας, ἀποκειμένην ἀλλοτε ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Μητροπόλεως Ρέδου, ὃς λέγει δ. I. Σα κελίων ἐν Πατμιακῇ βιβλιοθήκῃ (Δθ. 1890 σ. 203). Τὸ χειρόγραφον τοῦτο εὑρηται νῦν παρ⁹ ιδιότητι ἐν Ρέδῳ μετ' εἰκόνων, τάς τοῦ ρήτορος διαφόρους θέσεις καὶ τὰ σχήματα ὑποδεικνυουσῶν.

¹ Φαίνεται δτι τὸ χειρόγραφον τοῦ Σπαρταλιώτου ἐκομισθῇ εἰς Ρέδον ὑπὸ τοῦ αὐτόθι ἀποθανόντος πατριάρχου Ἀλεξανδρείας († 7/βρ. 1805) Παρθενίου.

² Τὸ γένος τοῦτο ἐκ Λίνδου καταγόμενον σφέζεται ἐτι ἐν Ρέδῳ, Βυζαντίῳ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ. Προβλ. Ἐκκλησιαστικὸν Φάρον Ἀλεξανδρείας 1910 Ε' σ. 365.

³ Ἐξεδόθη ὑπὸ Δ. Καλλιμάχου ἐν Ἐκκλησιαστικῷ Φάρῳ Ἀλεξανδρείας τόμ. Ι' 1912 σ. 226 ἔξ.

⁴ Αὐτόθι τόμ. Θ' 1912 σ. 389.

⁵ Αὐτόθι τόμ. Ζ' 1911 σ. 345 ἔξ.

⁶ Αὐτόθι τόμ. ΙΔ' 1913 σ. 461, 381-4.

⁷ Γερασίμος Μαζαράκη, Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας σ. 118-122.

θεος, ἀνὴρ λόγιος ὁν καὶ φύλος τῶν γραμμάτων, τῇ 1ῃ Δεκεμβρίου 1829 ἔδωρήσατο δι' ἐπιστολῆς (σωζομένης παρὰ τῇ αὐτῇ ἑταῖρεί μετὺ καὶ ἄλλων ἔγγραφων αὐτοῦ ἐκ δωρεᾶς τῶν ἐπ' ἀκεψιᾳ ἀνεψιῶν αὐτοῦ Ι. Γερακοῦ καὶ Κ. I. Νάσιου ἐκ Τρικκέρεως) πρὸς τοὺς γαμήρους αὐτοῦ Γ. Κουμπουρέλην καὶ Α. Δημητρίου ἀπευθυνομένης πρὸς δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐν ἔτει 1802 ἐν Ἀλμυρῷ Ἰδρυθέντος ναοῦ τοῦ Ἅγιον Νικολάου (ὅτε ἦτο ἐπίσκοπος Σητουνίου καὶ ὑπ' αὐτὸν ὑπήγετο ὁ Ἀλμυρὸς), σημαντικὸν ποσὸν πρὸς πληρωμὴν τῶν διδάσκαλων Ἀλμυροῦ, ὑπὲρ ὃν φροντίζων καὶ διὰ τὸ μέλλον ἔδωρήσατο μέρος τῶν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Κοινότητος ὀφειλομένων χρημάτων, λαβὼν μόνον τῇ 4 Ιουνίου 1829 2.402 γρ. καὶ 35 παρ. ἵνα ἀγορασθῶσι κτήματα ἐκ τῶν προσόδων τῶν δποίων νὰ μισθοδοτῶνται οἱ διδάσκαλοι· ἀλλ' ἐὰν ἡγοράσθησαν ἢ οὕτις ἀγροοῦμεν καὶ ἵσως ἐν τῷ κώδικι τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας ἀναγράφεται τι¹.

Ο Περόθεος πλὴν τῆς ἐν Ἀλμυρῷ σχολῆς διέθετο καὶ ἐκ τῶν 75.460 γρ. τῶν ἀναγεγραμμένων ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ τῆς 24 Σεπτεμβρίου 1844 διὰ κοινὸν διδάσκαλον τῆς ἐν Ἀλγύπτῳ σχολῆς, ὑπ' αὐτοῦ Ἰδρυθείσης, τὸ 1/3 τῶν προσόδων μόλιν ἀντὶ 25.000 γρ. ἀγορασθησομένου.

ΤΡΥΦΩΝ Ε. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

καθηγητής.

¹ Τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὰ περὶ Περόθεου σχετικά [δὲ ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς ἐν Ἀλμυρῷ Φιλαρχαίου ἑταῖρείς Οὐρονος, Αθ. 1901, τεῦχ. δ' σ. 30-4.]